

Interpellation S – Angående SD, M, KD och SVGs privatiseringsutredning 4: Medborgarnas förlust av kontroll, inflytande och delaktighet när primärvården privatiseras

Kontroll, inflytande och delaktighet är centrala aspekter i medborgarnas relation till välfärden. Det handlar om deras gemensamma/kollektiva kontroll över skattefinansierad välfärdsverksamhet via politiken och den parlamentariska demokratin (demokratisk kontroll). Den andel av den offentligt finansierade välfärden som bedrivs i enskild regi har ökat betydligt sedan 1980-talet. Den ökning som skett efter millennieskiftet kan nästan helt härledas till att vinstsyftande företags andel ökat. Dessa företag ingår i allt större utsträckning även i nationellt övergripande eller till och med internationella koncerner som vuxit i storlek.

Det finns betydande risker med att ha aktörer som primärt drivs av vinstintresse inom den offentligt finansierade välfärden och sjukvården. Välfärdstjänsterna är inte vilka tjänster som helst. Dess grundläggande betydelse för medborgarnas liv och hälsa innebär att konsekvenserna vid olika slags misslyckanden kan bli stora och allvarliga. Med aktörer som drivs primärt av vinstsyftet finns större risker för att verksamheter, i syfte att hålla nere kostnaderna, skär ned på sådan kvalitet som är svår att mäta och följa upp, sänker personaltätheten eller utformar sin verksamhet för att dra till sig brukare/patienter som är förknippade med låga kostnader.

Det finns också indikationer på att vinstsyftande företag har lägre personaltäthet än andra typer av utförare och att konkurrensen och/eller den ökande andelen privat regi inom hälso- och sjukvården haft segregrande effekter eller bidragit till segregation. Företeelser som sk rationalisering och effektivisering i privata välfärdsbolag har medfört centralisering av välfärdsverksamhet från mindre orter till större, från glesare befolkade områden till städer.

Med privatiseringsutredningen förbereder SD, M, KD och Sjukvårdspartiet en väldig förändring av primärvården vilken kommer att drabba medborgarnas kontroll, inflytande och delaktighet i en central välfärdsverksamhet. Konsekvenser som bolagisering, centralisering, konsolidering och segregering är att vänta med försämring avseende tillgänglighet och jämlikhet. Den omfattande privatiseringen avser en betydande andel alternativt samtliga hälsocentraler som idag drivs i egen regi av Region Gävleborg.

I utredningen avförs alternativet att istället behålla egen regi till förmån för långtgående privatisering med argumentet att det krävs alltför stora insatser för att komma till rätta med de ekonomiska underskotten: "Omfattande forskning visar att 2/3 av alla omställningsprogram misslyckas, tar lång tid och kräver betydande investeringar (i både externa och interna stöd)." Därmed återstår i praktiken privatisering.

Slutsatsen understryks av att särskilt 7 privata bolag uppges vara speciellt attraktiva köpare av hälsocentraler. Dessa är bolag är: Capio, Kry, Praktikertjänst, Doktor.Se, Premicare, Doktorama AB samt Meliva.

Mot bakgrund av det ovan anförda vill jag fråga ordförande för hälso- och sjukvårdsnämnden följande frågor:

1. Bedömer ordf HSN att medborgarnas demokratiska inflytande och kontroll över deras skattefinansierade primärvård hotas av privatiseringen och försäljningen av hälsocentraler till privata bolag?
2. Bedömer ordf HSN att antalet hälsocentraler kommer att vara ungefär detsamma när privatiseringen är genomförd?

3. Varför är Capio, Kry, Praktikertjänst, Doktor.Se, Premicare, Doktorama AB samt Meliva särskilt viktiga att erbjudas köp av hälsocentralerna i egen regi?

Hofors 2024-03-24

Marie-Louise Dangardt, S